

ZAKONSKA ZAŠTITA DJECE I PODRŠKA OBITELJI

**Bijela knjiga Regionalnog ureda UNICEF-a za Europu i
središnju Aziju - kratak pregled i sljedeći koraci**

Stela Grigoras i Joanna Rogers, UNICEF ECARO (regija)

Svrha, ciljevi, metode

Svrha: povećati razumijevanje uloge zakonskih usluga podrške obitelji u modernim sustavima zaštite djece i dalje informirati o suradnji vlada i UNICEF-a u Europi i središnjoj Aziji na jačanju sustava zaštite djece.

Cilj: pregled razvoja i uporabe zakonskih usluga podrške obitelji u Europi i središnjoj Aziji, uključujući EU i druge dijelove svijeta gdje se zakonske usluge podrške obitelji pružaju obiteljima s djecom kod kojih postoji rizik da dijete bude odvojeno od biološke obitelji privremeno ili trajno i smješteno u skrb izvan obitelji.

Metode: pregled literature, intervjui s ključnim informantima, dubinski intervjui u skupini odabranih zemalja u kojima postoje zakonske usluge podrške obitelji i učinkovite su u sprječavanju ulaska djece u sustav skrbi. Pregled će također uključivati doprinose Vanjske referentne skupine stručnjaka i sudjelovanje u aktivnim preglednim i refleksijskim skupinama vlada zainteresiranih za učenje i prevođenje u stvarne promjene u sustavima skrbi za djecu.

Kontinuum alternativnih sustava skrbi opisanih u UN-ovim Smjernicama za alternativnu skrb za djecu

Prevenција nepotrebnog razdvajanja djece od njihovih obitelji i obiteljskih mreža

Ponovno ujedinjavanje i reintegracija djece u njihove obitelji ili obiteljske mreže

Prikladna alternativna skrb koja zadovoljava potrebe svakog djeteta i koja je u njegovom najboljem interesu

Što čini dobru uslugu zakonske podrške obitelji kao dio učinkovitog sustava procjene potreba i kontinuuma službi skrbi za djecu?

Potpitanja

- Definicije podrške obitelji
- Razlika između zakonske podrške obitelji i drugih usluga jačanja obitelji
- Normativne smjernice o tome što čini kvalitetnu zakonsku uslugu podrške obitelji i ključni metodološki, organizacijski i financijski elementi
- Koje su poveznice između zakonskih usluga podrške obitelji i nezakonskih usluga jačanja obitelji?
- Strategije za poticanje razvoja zakonskih usluga podrške obitelji

iii. Applying the principles of necessity and suitability
The following are among the key elements to take into account to ensure that alternative care is used only when necessary and is appropriate for the child concerned.

Q1

IS CARE GENUINELY NEEDED?

Reduce the perceived need for formal alternative care	Discourage recourse to alternative care
<ul style="list-style-type: none">• Implement poverty alleviation programmes• Address societal factors that can provoke family breakdown (e.g. discrimination, stigmatisation, marginalisation...)• Improve family support and strengthening services• Provide day-care and respite care opportunities• Promote informal/customary coping strategies• Consult with the child, parents and wider family to identify options• Tackle avoidable relinquishment in a pro-active manner• Stop unwarranted decisions to remove a child from parental care	<ul style="list-style-type: none">• Ensure a robust gate-keeping system with decision-making authority• Make available a range of effective advisory and practical resources to which parents in difficulty can be referred• Prohibit the 'recruitment' of children for placement in care• Eliminate systems for funding care settings that encourage unnecessary placements and/or retention of children in alternative care• Regularly review whether or not each placement is still appropriate and needed

THE NECESSITY PRINCIPLE

Q2

IS THE CARE APPROPRIATE FOR THE CHILD?

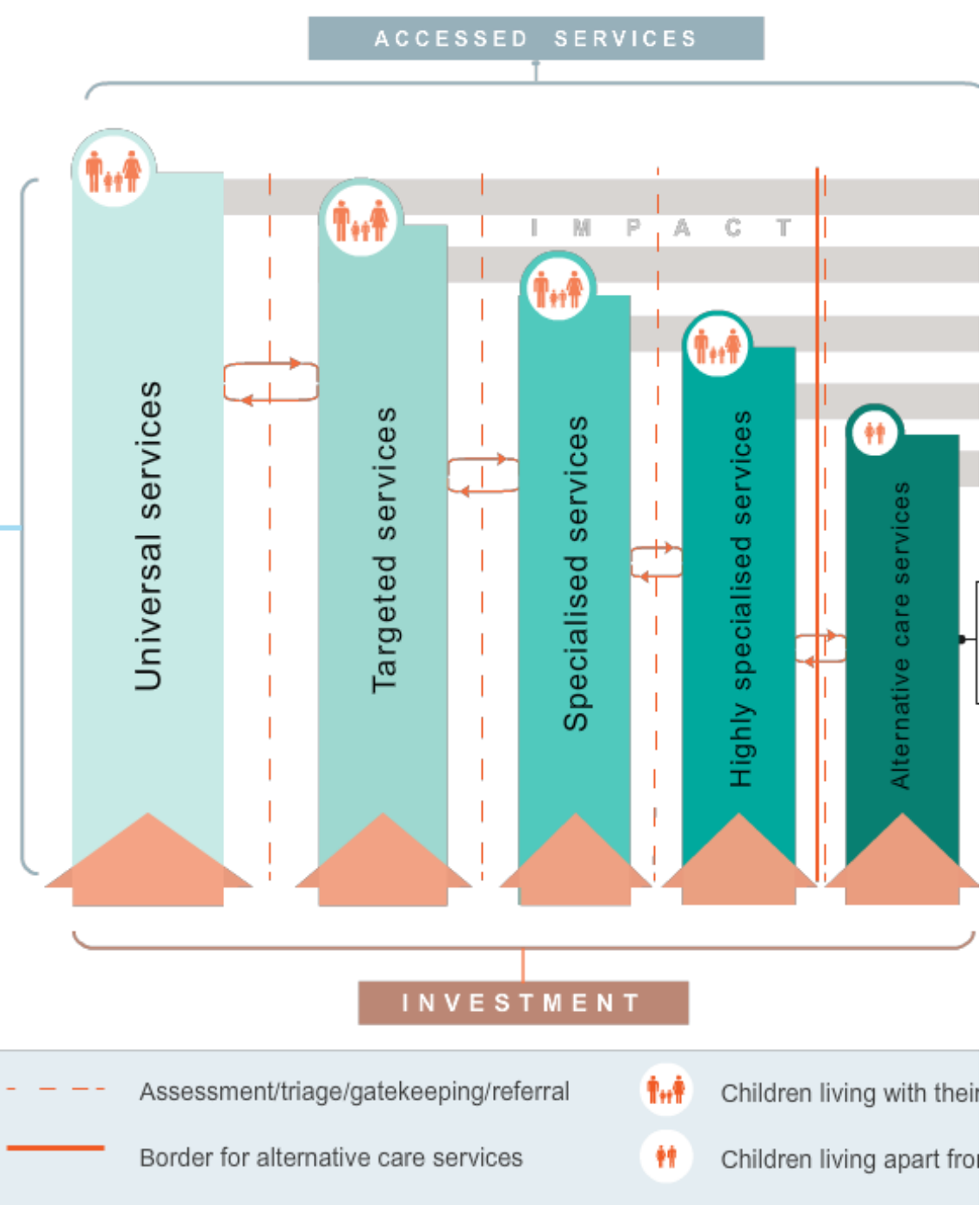
Ensure formal alternative care settings meet minimum standards

- Commit to compliance with human rights obligations
- Provide full access to basic services, especially health-care and education
- Ensure adequate human resources (assessment, qualifications and motivation of carers)
- Promote and facilitate appropriate contact with parents/other family members
- Protect children from violence and exploitation
- Set in place mandatory registration and authorisation of all care providers, based on strict criteria to be fulfilled
- Prohibit care providers with primary goals of a political, religious or economic nature
- Establish an independent inspection mechanism carrying out regular and unannounced visits

Ensure that the care setting meets the needs of the child

- Foresee a full range of care options
- Assign gatekeeping tasks to qualified professionals who systematically assess which care setting is likely to cater best to a child's characteristics and situation
- Make certain that residential care is used only when it will provide the most constructive response
- Require the care provider's cooperation in finding an appropriate long-term solution for each child

THE SUITABILITY PRINCIPLE

Pitanja koja proizlaze iz preliminarnih konzultacija s UNICEF-ovim državnim uredima

- Ako je fokus previše usmjeren na procjenu potreba i prevenciju odvajanja, postoji rizik da se zanemare kritično važni širi sustavi podrške obitelji (socijalna zaštita, stanovanje itd.) u definiciji „zakonske podrške obitelji“.
- Zakonske usluge mogu pružati nevladine organizacije.
- Kretanje prema integriranim uslugama (vertikalno između razina vlasti i horizontalno među sektorima).

Okvir za pregled literature

Politika – Koji su zakonski, politički i regulatorni zahtjevi za učinkovitu podršku obitelji i zaštitu djece? Koje su zajedničke odredbe koje predstavljaju osnovni minimalni mehanizam? Kako se zakonski sustavi i politike podrške obitelji te zaštite djece uklapaju u širi sustav politika i usluga za djecu i obitelj (uključujući univerzalne usluge)?

Praksa – Koji su načini rada u zakonskim uslugama podrške obitelji i zaštite djece, koje su osnovne ključne prakse koje čine kvalitetu i učinkovitost u sprječavanju nepotrebnog razdvajanja i zaštiti djece? Kako vlade mogu uspostaviti zakonsku podršku obitelji i zaštitu djece?

Dokazi – Koji su dokazi da su ove prakse učinkovite za djecu i obitelji u sprječavanju nepotrebnog razdvajanja, zaštiti djece i poboljšanju skrbi? Zašto bi vlade trebale provoditi takve prakse? Kako vlade mogu nadzirati i evaluirati učinkovitost zakonske podrške i zaštite djece?

Razlika – Koje su razlike između zakonskih sustava i zašto? Kako se zakonski sustavi razlikuju u odgovoru na različite uzroke razdvajanja obitelji i ulaska djece u alternativnu skrb? Ako su djeca s invaliditetom ili djeca migranti među onima koji najvjerojatnije ulaze u alternativnu skrb, kako se zakonski sustavi mogu prilagoditi kako bi ojačali prevenciju?

l...

Ključni pokazatelji učinkovite podrške obitelji i zaštite djece koji prate prevenciju rizika od razdvajanja

Mehanizmi pružanja i financiranja usluga za podršku obitelji i zaštitu djece – centralizirani, decentralizirani, državni, nevladini i privatni

Definicija usvojena za ovo istraživanje (podložna promjeni)

Zakonska podrška obitelji i zaštita djece odnosi se na mjere ili usluge koje su propisane zakonodavstvom s ciljem pružanja podrške obiteljima i zaštite djece. To znači da sva djeca i obitelji imaju zakonsko pravo na ove usluge i mjere podrške te da su one namijenjene jačanju obitelji, poboljšanju skrbi o djeci i sprječavanju nepotrebnog razdvajanja. Također, to znači da će biti usko povezane s čimbenicima koji uzrokuju razdvajanje djece u svakoj zemlji.

Pregled literature (u tijeku)

Kratki odabir preliminarnih
nalaza

Prevenција i reintegracija

Države bi trebale promovirati roditeljsku skrb uporabom:

Socijalnih politika

Integriranog sustava zaštite djece i
podrške obitelji

Usluga poput socijalnih radnika za djecu i obitelj, dnevne skrbi, usluga za mlade, usluga za samohrane roditelje, kratkotrajnih usluga za djecu s invaliditetom, stambenih, zdravstvenih, obrazovnih usluga, tečajeva za roditelje

Usluga za podršku povratku kući
(reintegracija)

Koordinirane, integrirane usluge zaštite djece i podrške obitelji

Aktivne usluge podrške obitelji, reintegracije, roditeljstva i krizne usluge za djecu u opasnosti od zlostavljanja, nasilja i zanemarivanja

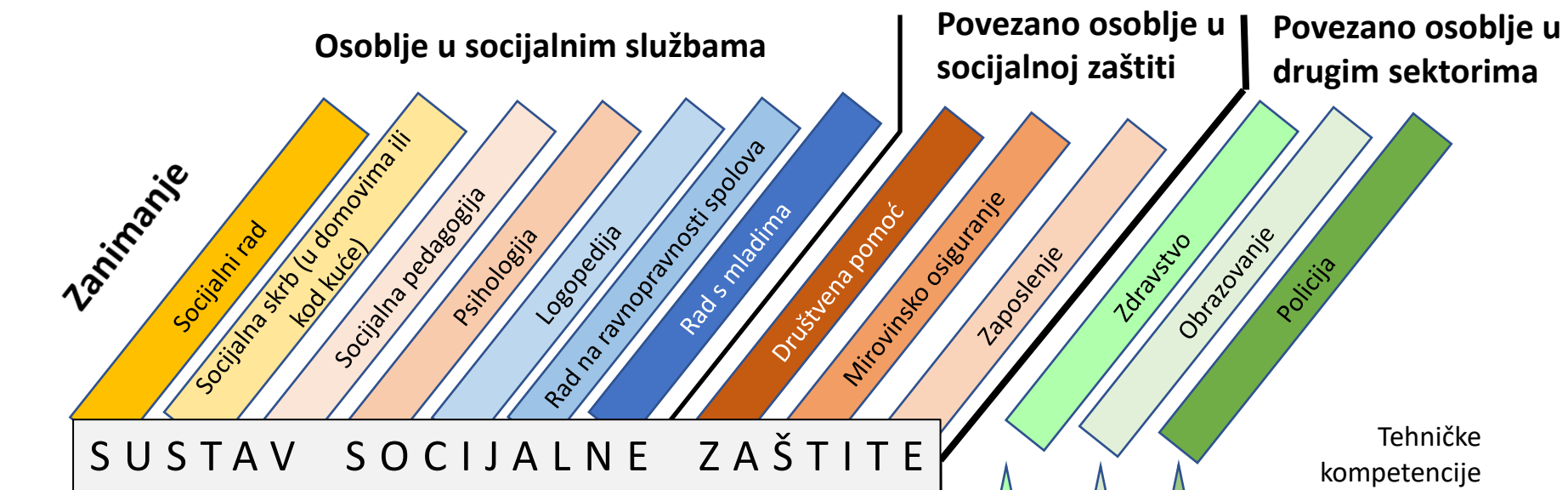
Usluge za podršku djeci s invaliditetom unutar njihovih obitelji s ciljem maksimiziranja funkcionalnosti, uključenosti i sudjelovanja u kvalitetnom obrazovanju u njihovim zajednicama bez potrebe da napuste svoje obitelji

Specijalizirane usluge – npr. za djecu koja napuštaju skrb, djecu u pokretu...

Međusektorske komisije za procjenu potreba – zaštita djece, invaliditet (pedagoško-medicinske komisije), obrazovanje, zdravstvo, stanovanje

Okvir za obuku i obrazovanje radne snage temeljen na nacionalnim kompetencijama (socijalni radnici i drugo osoblje u socijalnim uslugama)

Zakonsko donošenje odluka – zahtijeva visoku razinu kompetencija u socijalnom radu

Stupanj zaposlenja i kvalifikacija

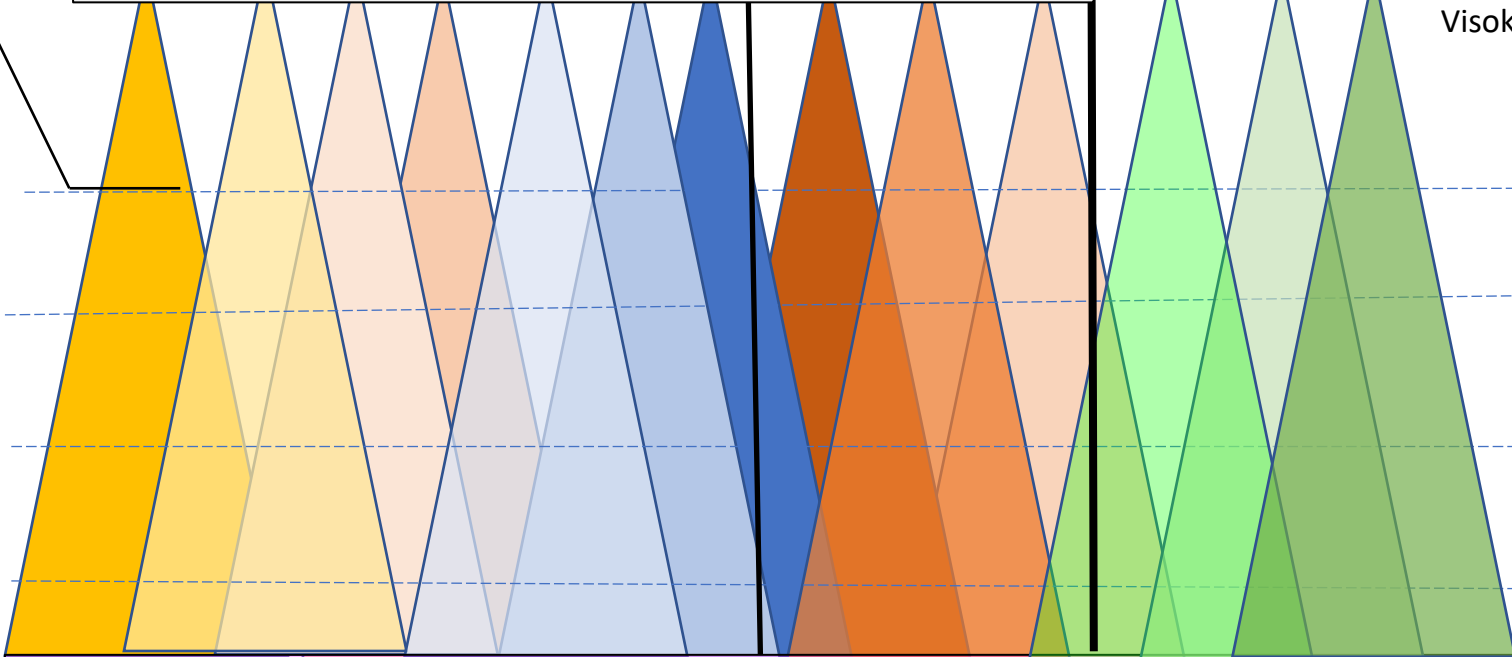
4 Stručnjak /specijalist (diploma)

3 Pripravnik (diploma)

2 Kvalificirani radnik (tehničar)

1 Paraprofionalac (certifikat)

0 Radnik (Srednja stručna sprema.)
(Kvalificiran osobnim vještinama i iskustvom.)

Tehničke kompetencije
Visoka specijalizacija

Odgovornost i obaveza

Složene usluge na sekundarnoj i tercijarnoj razini

Usluge na primarnoj ili sekundarnoj razini

Usluge na primarnoj razini

Jedna funkcija

Provedba

Ključne kompetencije
Malo ili bez specijalizacije

Zajedničke osnovne kompetencije: Međuljudska komunikacija – izgradnja odnosa povjerenja s pojedincima i skupinama * Olakšavanje * Znanje o ljudskim pravima i socijalno-ekološkim teorijama razvoja čovjeka (pojedinaac, obitelj, zajednica) * Praksa temeljena na suzbijanju diskriminacije, ravnopravnosti spolova i ljudskim pravima u različitim kontekstima s raznolikim populacijama i skupinama * Osaživanje

Socijalni radnik

Svrha: ostvarivanje prava, prevencija, zaštita, uključivanje

Funkcije

- **Identifikacija i stvaranje korisnika**
- **Procjena potreba**
- **Individualni plan podrške** uključuje:
 - Pružanje informacija
 - Izravnu psihološku pomoć i savjetovanje
 - Upućivanje na druge službe
- **Upravljanje slučajevima**
- **Zaštita** – djece, odraslih s invaliditetom i starijih osoba, žena, mladih uključujući mlade koji napuštaju skrb
- **Podrška obitelji**
- **Uključivanje i sudjelovanje** – djece, mladih i odraslih s invaliditetom, starijih osoba
 - Međusektorsko posredovanje u pogledu zdravlja, obrazovanja, zapošljavanja, prijevoza, stanovanja
- **Rana intervencija** i podrška u ranom djetinjstvu
- **Podrška i obuka za roditeljstvo**
- **Rad s mladima**

Druge uloge i odgovornosti

- Praćenje i evaluacija
- Mobilizacija resursa u zajednici
- Mapiranje usluga i identifikacija praznina

Jačanje osoblja u socijalnom radu i socijalnim službama

Planiranje

Planiranje: strateški pristup planiranju osoblja; donošenje odluka temeljenih na podacima; poboljšanje praksi pronalaženja osoblja, zapošljavanja i raspoređivanja

Razvoj

Razvoj: usklađivanje obrazovanja i obuke s planiranjem; osiguravanje da kurikulum i nastava budu usklađeni s ciljevima politike i najboljim praksama; sustavni kontinuirani stručni razvoj

Podrška

Podrška: sustavi upravljanja učinkom; alati poput supervizije za poboljšanje zadovoljstva poslom i zadržavanja zaposlenika; profesionalne udruge

Ciljevi različitih vrsta sustava

- Potreba za jasnoćom svrhe u politici podrške obitelji i zaštite djece (McAlister, 2022.)
- Sustavi niskog i visokog praga zakonske podrške obitelji i zaštite djece – „zaštita djece“, „obiteljske usluge“ i „razvoj djeteta“ (Gilbert, 2011.)
- Snažne univerzalne usluge ne dovode nužno do boljih ishoda u zaštiti djece; postoji potreba za individualiziranim i potrebama prilagođenim uslugama u kući (Poso, 2014.)
- „Ciljani univerzalizam“ – destigmatizacija podrške obitelji i odvajanje od zaštite djece (Dolan i suradnici, 2020.)
- „Pragovi“ ili „prozori“ potreba ili rizika (Povjerenik za djecu, 2017.; okružno vijeće Oxfordshirea)

Osnovne komponente

- Kompetentna radna snaga – socijalni radnici kao ključni profesionalci
- Socijalni rad temeljen na odnosima – sudjelovanje djeteta i obitelji
- Multidisciplinarni timovi
- Dijeljenje informacija
- Integrirane, kvalitetne procjene
- Kompetentna vlast donosi odluke
- Pojedinačno prilagođene usluge temeljene na potrebama i poveznice sa zdravstvenim, obrazovnim, stambenim i drugim uslugama

Slijedeći koraci

Dovršiti pregled literature - listopad 2024.

Regrutirati vanjsku referentnu skupinu (ERG) i aktivnu skupinu za pregled i refleksiju (ARG) – listopad 2024.

Prvi nacrt Bijele knjige – studeni 2024.

Pregled koji vrše vanjska referentna skupina i aktivna skupina za pregled i refleksiju – prosinac 2024.

Intervjui s ključnim informantima i konzultacije s državnom aktivnom skupinom za pregled i refleksiju – siječanj - veljača 2025.

Završni nacrt Bijele knjige – ožujak 2025.

Pregled i potvrda koje vrše vanjska referentna skupina i aktivna skupina za pregled i refleksiju – travanj 2025.

Želite li se VI pridružiti našim skupinama vanjskih referentnih stručnjaka ili aktivne skupine za pregled i refleksiju?

Ako ste stručnjak za sustave podrške obitelji i zaštite djece

ILI

predstavljate vladu koja je zainteresirana za učenje o ovim temama i pretvaranje naučenog u promjene...

kontaktirajte našeg konzultanta Martina Punaksa kako biste izrazili svoj interes

mpunaks@unicef.org

Hvala!

Foto credit: UNICEF